

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑΣ ΓΙΑ ΕΝΑ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟ ΤΕΕ

Ο Ρόλος του ΤΕΕ στην Πολιτική Προστασία

Η αυξανόμενη ένταση και συχνότητα φυσικών καταστροφών στη χώρα μας, όπως οι πλημμύρες, οι δασικές πυρκαγιές και τα ακραία καιρικά φαινόμενα, σε συνδυασμό με τις επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης, καταδεικνύουν την επιτακτική ανάγκη αναδιοργάνωσης της Πολιτικής Προστασίας. Η Ελλάδα, όπως καταδεικνύεται από την Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2023, κατέχει την πρώτη θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε καμένες εκτάσεις περιοχών Natura2000, με το 40% των καμένων εκτάσεων να ανήκει σε προστατευόμενες περιοχές. Αυτή η θλιβερή πρωτιά αναδεικνύει τις σοβαρές αδυναμίες του υφιστάμενου συστήματος, όπως την έλλειψη συντονισμού, την ανεπαρκή πρόληψη και την αποτυχία προστασίας ζωτικής σημασίας οικοσυστημάτων.

Η καταπάτηση, το κλείσιμο και ο εγκιβωτισμός ρεμάτων χωρίς επαρκή σχεδιασμό αυξάνουν τον κίνδυνο πλημμυρών, ενώ η έλλειψη συστηματικής χαρτογράφησης και οριοθέτησης των ρεμάτων οδηγεί σε ανεξέλεγκτη δόμηση και περιβαλλοντική υποβάθμιση. Παράλληλα, η έλλειψη νομοθεσίας για την προστασία των δασών και η συνέχιση της πρακτικής αποψίλωσης για την εγκατάσταση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) σε καμένες ή οικολογικά ευαίσθητες περιοχές επιδεινώνουν την ευπάθεια της χώρας απέναντι σε ακραία φαινόμενα και μειώνουν τις δυνατότητες ανάκαμψης του περιβάλλοντος. Η διαρκής νομιμοποίηση αυθαιρέτων σε δασικές και προστατευόμενες περιοχές ενισχύει τη λογική της άναρχης ανάπτυξης, υπονομεύοντας την αειφόρο διαχείριση των φυσικών πόρων.

Η τεχνική κοινότητα και η κοινωνία δεν μπορούν να παραμείνουν σιωπηλές. Το ΤΕΕ οφείλει να ανταποκριθεί στον σκοπό της ίδρυσής του, με υπευθυνότητα και διαφάνεια.

Παραδείγματα αποτυχίας πολιτικής προστασίας και ελέγχου υποδομών

- Τραγωδία στα Τέμπη. Η έλλειψη ουσιαστικού ελέγχου στις σιδηροδρομικές υποδομές και η καθυστέρηση στην εφαρμογή τεχνολογιών ασφαλείας οδήγησαν σε μια από τις μεγαλύτερες σιδηροδρομικές καταστροφές της χώρας. Το ΤΕΕ, αντί να πιέσει για την εφαρμογή των κατάλληλων προδιαγραφών ασφαλείας, απουσίαζε από τον δημόσιο διάλογο και τον τεχνικό έλεγχο.
- Πλημμύρες στη Θεσσαλία. Η καταστροφή από τον κυκλώνα Daniel απέδειξε την προχειρότητα και την αποτυχία των αντιπλημμυρικών έργων. Οι κακοσχεδιασμένες ή ανύπαρκτες παρεμβάσεις έδειξαν την ανάγκη για μια θεσμικά κατοχυρωμένη τεχνική εποπτεία, την οποία το ΤΕΕ δεν άσκησε ποτέ.
- Πυρκαγιές στον Έβρο & Ρόδο, Ευβοία. Η μεγαλύτερη πυρκαγιά που καταγράφηκε ποτέ στην Ευρώπη απέδειξε ότι η χώρα δεν έχει έναν ενιαίο σχεδιασμό πυροπροστασίας. Το ΤΕΕ, ως ο κατεξοχήν επιστημονικός σύμβουλος, δεν ανέλαβε πρωτοβουλίες για μια οργανωμένη πολιτική πρόληψης και αντιμετώπισης δασικών πυρκαγιών.
- Κατάρρευση γεφυρών & δρόμων. Οι καταρρεύσεις οδικών υποδομών αποδεικνύουν την απουσία ελέγχων και διαρκούς επιτήρησης. Το ΤΕΕ, αν και θα έπρεπε να πρωτοστατεί στον έλεγχο και στη διασφάλιση της ποιότητας των έργων, φαίνεται να μην έχει θεσμοθετήσει μηχανισμούς παρέμβασης.
- Η έλλειψη πλήρους καταγραφής των φυσικών ρεμάτων, των μπάζωμενων ή εγκιβωτισμένων, οδηγεί σε πλημμυρικά φαινόμενα και ανεξέλεγκτη δόμηση. Το ΤΕΕ όφειλε να διεκδικήσει έναν κεντρικό ρόλο στη χαρτογράφηση και προστασία των υδάτινων πόρων.
- Αλόγιστη εγκατάσταση ΑΠΕ χωρίς τεχνικό έλεγχο. Η ανεξέλεγκτη τοποθέτηση ανεμογεννητριών και φωτοβολταϊκών πάρκων σε καμένες εκτάσεις, προστατευόμενες περιοχές Natura 2000 και περιοχές με κοινωνικές αντιδράσεις, χωρίς τεκμηριωμένη επιστημονική αξιολόγηση, καταδεικνύει την έλλειψη στρατηγικής και την αποτυχία ρύθμισης από το ΤΕΕ.

Το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ), ως επιστημονικός και συμβουλευτικός φορέας της Πολιτείας, καλείται να πρωτοστατήσει στη διαμόρφωση πολιτικών που θα ενισχύσουν την Πολιτική Προστασία και θα προωθήσουν τη βιώσιμη ανάπτυξη της χώρας. Ο ρόλος του είναι καθοριστικός στη χάραξη στρατηγικών που περιλαμβάνουν τη χαρτογράφηση και οριοθέτηση των ρεμάτων μέσω της δημιουργίας ενός Εθνικού

Μητρώου Ρεμάτων, που θα καταγράφει τη φυσική τους κατάσταση, τα υδρολογικά χαρακτηριστικά και τις οριοθετήσεις τους, αποτρέποντας την αυθαίρετη δόμηση. Εξίσου απαραίτητη είναι η προώθηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου πυροπροστασίας που θα περιλαμβάνει τη δημιουργία αντιτυρικών ζωνών, την ανάπτυξη υποδομών παροχής νερού και την εκπαίδευση προσωπικού. Είναι κρίσιμο να θεσπιστεί νομοθεσία που θα απαγορεύει την εγκατάσταση ΑΠΕ σε δάση, καμένες ή οικολογικά ευαίσθητες περιοχές, ενώ απαιτείται και η δημιουργία ενός ενιαίου φορέα Δασοπροστασίας, κατά τα πρότυπα άλλων μεσογειακών χωρών, για τη διαχείριση της πρόληψης και καταστολής των πυρκαγιών.

Η διαχείριση των υφιστάμενων σχεδίων διαχείρισης κρίσεων (Ιόλαος 2 για πυρκαγιά, Βορέας 2 για τα χιόνια, Δάρδανος 2 για τις πλημμύρες, Εγκέλαδος 2 για το σεισμό), πέρα από το γενικό πλαίσιο που αυτά ορίζουν, θα πρέπει να εξειδικεύεται με βάσει τις τοπικές συνθήκες (γεωγραφία-γεωμορφολογία, τοπικές κυκλοφοριακές συνθήκες, κλπ) της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Δήμους - Περιφέρειες). Το ΤΕΕ και τα τοπικά τμήματα ΤΕΕ μπορούν να συνδράμουν στην εξειδίκευση των μέτρων αυτών κατά τόπους ώστε να είναι αποτελεσματική η εφαρμογή τους με συγκεκριμένα επιχειρησιακά σχέδια.

Παράλληλα, το ΤΕΕ οφείλει να ενισχύσει τη συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και άλλους φορείς, προσφέροντας τεχνική υποστήριξη και προωθώντας την εφαρμογή ενός ενιαίου πλαισίου ελέγχου και αξιολόγησης των έργων διαχείρισης ρεμάτων και πυροπροστασίας. Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μηχανικών και των πολιτών είναι καίριας σημασίας για την καλλιέργεια κουλτούρας πρόληψης, διατήρησης των φυσικών οικοσυστημάτων και ορθολογικής διαχείρισης των πόρων.

Η αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής κρίσης και η ενίσχυση της Πολιτικής Προστασίας απαιτούν τη λήψη συντονισμένων δράσεων και τη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Το ΤΕΕ, με επιστημονική τεκμηρίωση και συντονισμό, μπορεί να αποτελέσει τον βασικό μοχλό αλλαγής για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και την αειφόρο ανάπτυξη της Ελλάδας. Η Κεντρική Αντιπροσωπεία του ΤΕΕ καλείται να προχωρήσει στη λήψη όλων των αναγκαίων πρωτοβουλιών για την υλοποίηση αυτών των στόχων.

